

Jaarverslag '24 Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen

J A A R V E R

INHOUD

1. Managementsamenvatting	3
2. Introductie	5
3. Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen NHN	6
Inhoud Circulaire Deal	6
Aanleiding en proces tot nu toe	7
Dashboard	10
Korte vooruitblik	11
4. Geleerde Lessen	12
5. Projecten Circulaire Deal	14
Bijlage 1: Bijeenkomsten	16
Bijlage 2: Deelnemende partijen	17

MANAGEMENTSAMENVATTING

Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen NHN

Op 12 januari 2024 werd de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen Noord-Holland Noord (hierna: Circulaire Deal) ondertekend door 45 partijen, variërend van gemeenten en woningcorporaties tot bouwbedrijven en slooppaannemers. Het doel van deze Circulaire Deal is om de circulaire bouwconomie in de regio te stimuleren door bouwmaterialen te hergebruiken, kennis te delen en ketensamenwerking te bevorderen. De nadruk ligt op “circulair oogsten,” waarbij materialen die vrijkomen bij slooppjecten terug de bouwketen in gaan. Dit kan rechtstreeks in een bouwproject of via specialisten die de bouwmaterialen hoogwaardig opwerken, certificeren en weer de bouwketen in brengen.

Om deze doelen te bereiken, zijn er voorschriften voor het “circulair oogsten” van materialen ontwikkeld. De deelnemers hebben concrete en bindende afspraken gemaakt over de implementatie van deze voorschriften. Onder andere:

- Het toepassen van de voorschriften op 50% van de projecten in het eerste jaar en op alle projecten in het tweede jaar van de Circulaire Deal;
- Voorschriften onder de aandacht brengen bij andere partijen;
- Informatie aanleveren over o.a. verwachte bouwprojecten, geleerde lessen en nieuwe circulaire ketens.
- De Circulaire Deal kent een looptijd van twee jaar. Dit rapport geeft een verslag van het eerste jaar uitvoering van de Circulaire Deal.

Geleerde lessen

Het traject heeft belangrijke lessen opgeleverd. Hieronder geven we een samenvatting van de belangrijkste geleerde lessen:

1. Samenwerken op regionale schaal

Op dit overzichtelijke niveau qua omvang zijn veel partijen met elkaar bekend en komen elkaar regelmatig tegen. Er is een basis voor vertrouwen en samenwerking en men kan elkaar echt leren kennen. Bovendien - ten opzichte van lokaal - zorgt een regionale schaal wel voor voldoende omvang.

2. Breed netwerk betrekken van zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers

Een breed netwerk, bestaande uit zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers, zorgt voor de mogelijkheid om afspraken te maken op ketenniveau. Ook kunnen deze partijen onderling goed leren van elkaars inzichten.

3. Organiseren van actieve bijeenkomsten

Het is van belang dat partijen samenkomen en tijdens deze bijeenkomsten actief met elkaar aan de slag gaan. Kennisuitwisseling en het vormen van een gezamenlijke strategie waren hierbij belangrijk.

4. Snel overgaan tot actie

Daarnaast is het van belang snel over te gaan tot actie. Daarmee bedoelen we dat partijen gestimuleerd worden om de opbrengsten uit de bijeenkomsten direct toe te passen in slooppjecten. Door hier mee aan de slag te gaan worden er meteen circulaire resultaten geboekt. In dit geval in de vorm van hergebruik d.m.v. circulair oogsten.

5. Zorgen voor commitment

Deze samenwerking zorgde voor een snelle transitie naar circulair oogsten door het maken van concrete, bindende afspraken. Door met elkaar afspraken te maken over vervolgstappen ontstaat er een ketensamenwerking en kunnen partijen concreet aan de slag met deze transitie.

6. Focus op de koplopers

Wij hebben ervoor gekozen om de koplopers centraal te zetten. Omdat koplopers al ervaring hebben met circulair oogsten en/of bouwen, komt de juiste kennis boven tafel. Deze partijen zien wat nodig is om een volgende stap met elkaar te zetten. Dit zorgt voor goodwill en energie, juist bij de partijen die ook bereid zijn het meeste te investeren.

7. *De actieve inzet van een ketenaanjager*

Het aanstellen van een ketenaanjager die de tijd en ruimte heeft dit traject vorm te geven, netwerk en draagvlak mede op te bouwen en meedenkt in de uitvoering, werkte effectief.

8. *Bouw voort op bestaande netwerken*

Er is doorgebouwd op het bestaande circulaire netwerk in Noord-Holland Noord, zoals opgezet door Circulair Westfriesland. De aanwezigheid van een dergelijk netwerk is erg waardevol, aangezien er al een basis was voor de verdere uitrol van dit traject, wat het proces versoepelt en versnelt. De samenwerking tussen de provincie Noord-Holland en Circulair Westfriesland was hierbij van groot belang.

9. *De besluitvorming van overheden is een vertragende factor*

De besluitvorming vanuit overheden voor het maken van dergelijke afspraken kost tijd, onder andere omdat overheden huiverig zijn om bovenwettelijk uit te vragen, ondanks dat de markt hier duidelijk om vroeg. Het is daarom van belang om vroegtijdig dit proces in gang te zetten, zodat er geen vertraging optreedt.

Projecten Circulaire Deal

Momenteel worden er diverse projecten uitgevoerd in het kader van de Circulaire Deal. Een overzicht van deze projecten toont de concrete impact van de deal in de regio (zie hoofdstuk 5 voor een overzicht). Ook worden enkele projecten wat verder uitgelicht. Bijvoorbeeld de circulaire sloop van een school in Noord-Scharwoude, waar mooie circulaire opbrengsten zijn behaald. Deze projecten laten zien hoe secundaire materialen succesvol worden hergebruikt en zo bijdragen aan de circulaire doelstellingen van de regio.

Het is vooral van belang om gezamenlijk te blijven leren, innoveren en producten steeds hoogwaardiger her te gebruiken. Vanuit de ketensamenwerking van de Circulaire Deal zullen wij ons hier met de regio voor blijven inzetten.

2

INTRODUCTIE

Op 12 januari 2024 is de [Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen NHN](#) (hierna: Circulaire Deal) ondertekend door 37 partijen.¹ Dit zijn onder andere gemeenten, woningcorporaties, bouwers, slopers, ontwikkelaars, specialisten en andere ketenpartners. Door de grote interesse is er een tweede ondertekeningmoment georganiseerd in september, in totaal hebben 45 partijen de deal ondertekend. De Circulaire Deal is ontstaan doordat de markt behoefte had aan duidelijkheid en gezamenlijke afspraken. Het is de uitkomst van een traject dat door de provincie Noord-Holland (PNH) in samenwerking met Circulair Westfriesland is opgesteld met als doel de transitie naar een circulaire bouweconomie in Noord-Holland Noord aan te jagen en te versnellen. Samen met de deelnemende partijen zijn in de deal afspraken gemaakt over het circulair oogsten van gebouwen, kennisdeling en ketensamenwerking. Circulair oogsten is het zodanig slopen, ontmantelen, demonteren en remonteren, dat de vrijkomende grondstoffen weer in andere bouwprojecten kunnen worden gebruikt. Dit rapport geeft een verslag van het eerste jaar uitvoering van de Circulaire Deal.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk is een samenvatting van het rapport te vinden. In dit hoofdstuk (hoofdstuk 2) wordt de Circulaire Deal kort geïntroduceerd. In hoofdstuk 3 wordt de Circulaire Deal uitgebreider toegelicht, onder andere door in te gaan op de inhoud, maar ook door het proces en het traject te beschrijven. Verder wordt het dashboard beschreven en wordt er alvast vooruit gekeken naar de inzet voor het laatste afrondende jaar van de ketenaanjager circulaire bouw. In hoofdstuk 4 worden de geleerde lessen beschreven. In hoofdstuk 5 wordt er door verschillende partijen gereflecteerd door middel van enkele interviews. In hoofdstuk 6 worden enkele projecten uitgelicht die worden uitgevoerd onder de Circulaire Deal en worden er enkele opbrengsten benoemd.

¹ https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2024/Januari_2024/37_partijen_ondertekenen_deal_over_circulair_slopen_van_gebouwen.

CIRCULAIRE DEAL SECUNDAIRE BOUWMATERIALEN NHN

INHOUD CIRCULAIRE DEAL

De Circulaire Deal heeft als doel de circulaire bouw in Noord-Holland Noord te stimuleren, door het hergebruik van bouwmaterialen te vergroten waardoor er minder primaire grondstoffen nodig zijn. De maatregelen hebben de volgende beoogde effecten:

- Alle deelnemende partijen passen standaard circulair oogsten toe;
- Deelnemende partijen maken, waar mogelijk, inzichtelijk hoeveel vrijkomend materiaal circulair is verwerkt en op welke wijze;
- Deelnemende partijen delen actief kennis en werken samen in zowel het vormen van circulaire ketens, als het inzichtelijk maken en koppelen van bestaande ketens, (digitale) platformen en circulaire grondstoffen hubs.

Met 'circulaire ketens' wordt hierboven gerefereerd naar de bouwmaterialaalketens die sloop met nieuwbouw verbinden. Deze ketens zorgen ervoor dat de producten die uit de sloop vrijkomen opnieuw in nieuwbouw kunnen worden toegepast. Om dit te koppelen zijn er partijen nodig die deze producten innemen, verwerken en vervolgens weer verkopen.

Om invulling te geven aan de beoogde effecten zijn er drie subdoelen uitgewerkt met bijbehorende maatregelen. Deze worden in de tabel hieronder weergegeven. Een uitgebreidere toelichting bij de maatregelen is terug te vinden in Artikel 2 van de Circulaire Deal.

1. Circulair oogsten wordt de standaard	2. Kennisdeling	3. Ketensamenwerking
<ul style="list-style-type: none"> • Oogstvoorschriften vaststellen • Werken conform oogstvoorschriften • Voorschriften onder de aandacht brengen 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie aanleveren • Structureel kennis uitwisselen • Alle Deelnemende Partijen spannen zich in om derden deze Circulaire Deal mede te laten ondertekenen • Onderwijs en onderzoek 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzicht in ketens • Ontbrekende ketens vormen

Om invulling te geven aan het 'circulair oogsten' zijn er oogstvoorschriften opgesteld. Deze voorschriften bevatten voorwaarden, eisen en criteria om circulair oogsten te bevorderen. Opdrachtgevers kunnen deze voorschriften gebruiken bij het opstellen van hun uitvraag. Sloopaannemers kunnen dit gebruiken voor het aanpassen van hun proces. Er is in deze voorschriften onderscheid gemaakt tussen:

- **Minimale voorschriften:** deze zijn altijd eenvoudig en kosteloos toepasbaar. Echter, deze zijn niet voldoende voor het behalen van de circulaire doelstellingen.
- **Optionele voorschriften:** dit zijn aanvullende eisen, criteria en voorwaarden. Dit kan extra kosten met zich mee brengen (die mogelijk wel terug te verdienen zijn door een hogere mate van hergebruik). Deze zijn daarom niet altijd verplicht en men kan dus per project bepalen of het gewenst is deze toe te passen.

Deelname aan de Circulaire Deal is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Partijen zijn dus overeen gekomen dat de afspraken van de Circulaire Deal bindend zijn. De Circulaire Deal heeft een looptijd van twee jaar (tot en met januari 2026). Daarnaast is het voor nieuwe partijen mogelijk toe te treden.

In 2050 moet Nederland een volledig Circulaire Bouweconomie hebben en de transitie daar naartoe is in volle gang. VERAS en haar leden zijn zich bewust van de belangrijke bijdrage die zij hieraan kunnen leveren: Sloopaannemers zijn namelijk de grondstoffenleveranciers voor de circulaire bouweconomie. Als onderdeel van ons Activiteitenprogramma hebben wij een eigen platform over circulair slopen gelanceerd (www.allesovercirculairslopen.nl) en hebben wij ook een actieve bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de Circulaire Deal. Deze deal is een goed voorbeeld van de Noord-Hollandse aanpak en hoe samenwerking kan leiden tot het bereiken van je doelen en is een goed voorbeeld voor de landelijke uitrol hiervan.

Kees de Groot, Voorzitter VERAS / Algemeen directeur C.A. de Groot Groep

AANLEIDING EN PROCES TOT NU TOE

De ambitie van de provincie Noord-Holland sluit aan op die van Europa en het Rijk: Noord-Holland is in 2050 volledig circulair en minimaal 50% van de grondstoffen worden opnieuw gebruikt in 2030. In het huidige coalitieakkoord is er de afspraak dat 50% van alle nieuwe woningen in 2030 circulair en industrieel worden gebouwd. In het nieuwe coalitieakkoord staat het volgende:

“Wij willen koploper zijn in de omschakeling naar circulariteit. Daarmee blijven we de economie van de toekomst vormgeven. In samenwerking met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en inwoners stimuleren we circulair ondernemen en het circulair maken van grondstofketens. Daarnaast kiezen we als provincie ook zelf zoveel mogelijk voor circulaire inkoop en aanbestedingen.”

Daarnaast wordt ook het volgende aangegeven:

“We zetten het beleid van de afgelopen jaren op het gebied van klimaatneutraal en circulair bouwen voort, omdat is gebleken dat dit geen belemmeringen heeft opgeleverd voor het snel en betaalbaar kunnen bouwen van woningen. We zullen het circulair en biobased bouwen ook actief stimuleren door aan te sluiten op marktontwikkelingen en bijvoorbeeld indien nodig fysieke ruimte te bieden voor de opslag van circulaire bouwmaterialen.”²

Voor het behalen van de circulaire doelstellingen is de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 vastgesteld. Een van de acties hieruit is de aanstelling van de ‘Ketenaanjager Circulaire Bouw’ per 1 oktober 2022. De ketenaanjager is gestart met de opdracht ‘Circulaire Bouwmaterialen Noord-Holland-Noord (NHN)’ samen met Circulair Westfriesland (CWF). Het netwerk, waarin ook landelijke partners zijn aangesloten, en het kernteam dat CWF reeds had opgebouwd rond dit thema vormde hiervoor de basis. Het doel van dit project is op de schaal van Noord-Holland Noord (NHN) met ketenpartners te zorgen dat (secundaire) bouwmaterialen komende jaren op grote schaal beschikbaar komen voor toekomstige bouwprojecten (hergebruik) en zo bijdragen aan een reductie van de primaire grondstofvraag.

Vanuit dit project is een groot netwerk van betrokken bouwketenpartners, zorginstellingen, woningcorporaties en gemeenten gevormd. Dit netwerk is uitgebreid door middel van veel individuele gesprekken met partijen uit de regio. Verder zijn in 2023 5 werksessies georganiseerd met deze ketenpartijen. Hieronder belichten we kort het doorlopen tijdspad:

Q1 2023

In de eerste twee bijeenkomsten is samen met deze partijen onder andere inzicht gecreëerd in de geplande sloopprojecten tot 2030 en zijn er ruim 60 circulaire bouwmaterialaalketens geïdentificeerd.

Q2 2023

In de twee opvolgende bijeenkomsten is er meer op strategisch niveau gekeken naar de te nemen vervolgstappen om de transitie naar een circulaire bouweconomie te versnellen. Hieruit kwamen twee duidelijke inzichten naar voren:

1. Partijen kunnen nu al circulair oogsten. Door gezamenlijk afspraken hierover te maken, zorgen we dat op korte termijn het aanbod aan secundaire materialen sterk omhoog gaat.
2. De markt heeft behoefte aan commitment. Het is dus belangrijk met de hele keten duidelijke afspraken te maken.

Met behulp van de betrokken partijen is er toen een concept van de Circulaire Deal Bouwmaterialen NHN opgesteld, om zo afspraken te maken over o.a. circulair oogsten.

Q3 2023

In verschillende bijeenkomsten is het concept van de Circulaire Deal besproken en middels enkele werkvormen verder aangescherpt. Als onderdeel van deze deal zijn er circulaire oogstvoorschriften opgesteld, met voorwaarden, eisen en criteria om circulair oogsten te bevorderen. De Circulaire Deal met de bijbehorende circulaire oogstvoorschriften is gefinaliseerd en besproken in twee gerichte sessies (met specialisten en met gemeenten).

Q4 2023

In Q4 is er toegewerkt richting het tekenmoment, door o.a. partijen te ondersteunen in besluitvorming en de organisatie van het evenement. Een belangrijk onderdeel hiervan was het vinden van bestuurlijk draagvlak en ondersteuning bij de besluitvorming van overheden. De gerichte sessie voor gemeenten (Q3 2023) diende hier ook al voor. Verder hebben we ondersteuning geboden bij de onderbouwing richting de politiek, waarbij ook CWF een belangrijke rol speelde door de goede relaties die er al lagen. We hebben onder andere een concept collegevoorstel opgesteld, individuele gesprekken gevoerd en presentaties gegeven.

Q1 2024

In januari is de Circulaire Deal ondertekend door 37 partijen. Aanwezig waren onder andere de gedeputeerde van de provincie, 10 wethouders en nog zo'n 23 directeur-bestuurders van verschillende organisaties. Tijdens het ondertekeningmoment kwamen verschillende partijen aan het woord om aan te geven waarom ze zich bij deze samenwerking aansluiten. Een van de ondertekenaars en gastheer voor het tekenmoment was Arthur Helling van gemeente Hoorn:

"De eerste pilots in de regio zijn al begonnen. Ons gemeentehuis is een mooi voorbeeld. Voor de renovatie is het zo circulair mogelijk gedemonteerd. Met deze gezamenlijke start wordt het alleen maar leuker. Nu kunnen we de inzet om bouwmaterialen via sloop weer terug in de bouwketen te krijgen versnellen."

Esther Rommel, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland benoemde de belangrijkste afspraak uit de Circulaire Deal:

"De samenwerking met deze partijen is vastgelegd in de deal waarbij alle partijen hebben toegezegd om in 2024 in ten minste 50% van alle gebouwen die gesloopt worden deze circulaire oogstvoorschriften toe te passen en binnen 2 jaar volledig circulair te oogsten"

In 2024 lag de focus op de uitvoering van de Circulaire Deal. We hebben in februari een sessie georganiseerd voor alle kleine slooppartijen uit de regio, om ze mee te nemen in deze nieuwe manier van werken. Op die manier zijn ook de lokale slooppartners van de partijen uit de deal meegenomen in deze transitie. Er zijn dit jaar nog drie algemene bijeenkomsten georganiseerd. De eerste was in maart, waarin de focus lag op de interne implementatie van de Circulaire Deal. Op deze manier hebben met name de opdrachtgevers handvaten gekregen voor de verdere implementatie van de deal binnen de organisatie. Ook zijn alle potentiële projecten opgehaald die dit jaar plaats gaan vinden, om partijen alvast na te laten denken over concrete projecten.

De gemeente Opmeer heeft de circulaire sloopdeal ondertekend omdat we het belangrijk vinden om circulariteit te bevorderen. Circulair slopen is geschikt voor alle opdrachtgevers die panden hebben. Zolang je een goede partij hebt die circulair sloop is het nou ook weer niet heel ingewikkeld. Er zijn best wat bedrijven die daarin gecertificeerd zijn, dus we willen dat graag op die manier stimuleren. En het hoeft daarnaast ook helemaal niet duurder te zijn.

Willem Poortvliet, Projectleider Duurzaamheid Gemeente Opmeer

Q2 2024

Het tekenmoment gaf de nodige publiciteit, waardoor er verzoeken kwamen van verschillende partijen om zich aan te sluiten. De eerste twee extra partijen (Van Wijnen Heerhugowaard en Omring) hebben zich in juni aangesloten door gezamenlijk de Circulaire Deal te tekenen bij een sloopproject dat werd uitgevoerd onder de deal (zie hoofdstuk 5 voor een toelichting).

In deze periode is er ook een tweede bijeenkomst georganiseerd, waar de focus verschoof van de interne implementatie van de Circulaire Deal naar de concrete toepassing in projecten. Vier verschillende partijen brachten een concrete casus in met een aantal hulpvragen. Vervolgens is de casus in kleinere groepjes uitgewerkt en hebben de partijen antwoorden gekregen op hun hulpvragen.

Ook zijn er diverse gemeenten die recent het convenant Toekomstbestendig Bouwen (TBB) hebben getekend. De synergie tussen circulair oogsten en circulair bouwen kan worden gezien en zal ook in 2025 de nodige aandacht krijgen. Het is mooi om te zien dat bijvoorbeeld Kennemer Wonen en de BUCH-gemeenten zowel de Circulaire Deal als het convenant TBB hebben opgenomen in hun prestatieafspraken. Daarmee krijgt circulair bouwen een prominente plek in hun samenwerking en de gezamenlijke opgave die ze hebben.

Q3 2024

Op de derde bijeenkomst van dit jaar (13 september) hebben nog eens 6 partijen de deal ondertekend, waardoor het totaal op 45 partijen uitkomt. Naast dit feestelijke tekenmoment was dit wederom een bijeenkomst waar alle aangesloten partijen samenkwamen, ditmaal om onder andere een succesproject toe te lichten en het dashboard te presenteren (zie het volgende subhoofdstuk voor een toelichting op het dashboard). Gastheer van dit evenement was wethouder Christiaan Peetoom van gemeente Alkmaar:

"Het is ontzettend zonde als nog degelijke materialen onnodig verloren gaan bij de sloop van gebouwen. Er is veel kennis aanwezig over circulair oogsten en bouwen bij marktpartijen uit de regio en veel partijen zijn hier gelukkig al mee bezig. Wel is en blijft het belangrijk dat we die kennis delen met elkaar en bepaalde kunsten 'afkijken' bij elkaar. We moeten er echt samen mee aan de slag. Door als gemeente uit te spreken dat wij standaard circulair oogsten, geven we een duidelijk signaal af en geven we, samen met de andere 44 ondertekenaars, het startsein voor de rest."

Q4 2024

In het laatste kwartaal van 2024 worden een aantal vervolgstappen ondernomen. Onder andere de uitbreiding richting andere regio's en het verbreden van de focus naar het stimuleren van de vraag naar secundaire materialen. Dit wordt in dit hoofdstuk onder 'Korte vooruitblik' verder toegelicht.

Deze deal helpt ons, want wij horen op deze manier wat er speelt bij de opdrachtgever, de overheid en corporatie, en ook in de keten. Wij willen dan ook in contact zijn met deze partijen om mee te denken in het proces. Wij hebben een uniek product, dat direct CO₂ bespaart. Heel simpel en ook nog eens esthetisch verantwoord. Met de deal heb je de hele keten bij elkaar en kan je elkaar helpen in het proces. Als deze deal ook wordt overgenomen op andere plekken in het land, kunnen wij hierin meegaan.

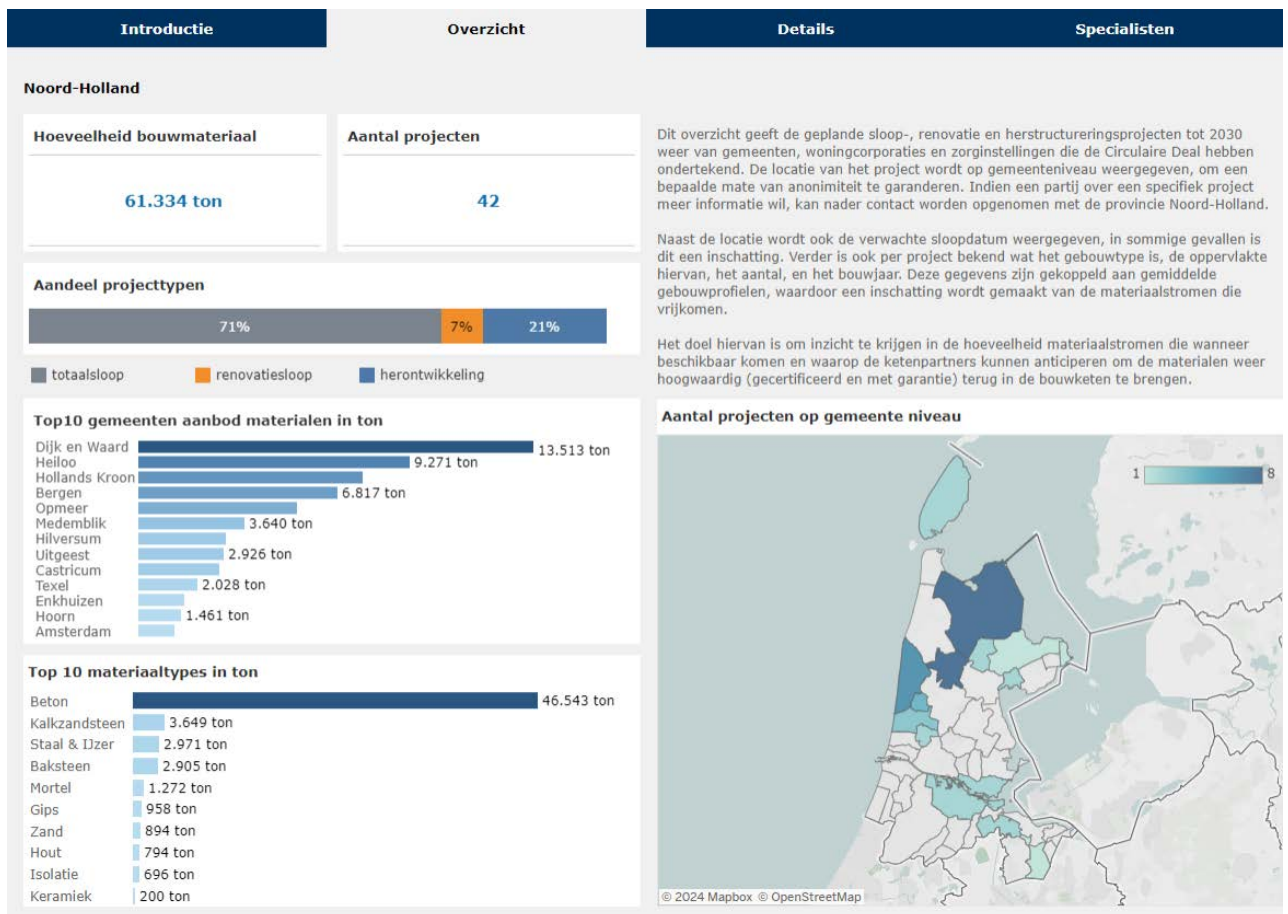
Bob Floris, Directeur Rebrick

DASHBOARD

Uit de eerste bijeenkomsten kwam naar voren dat partijen profijt hebben van een overzicht van zowel geplande slooprojecten als een overzicht van circulaire specialisten. De geplande slooprojecten laten zien waar en wanneer bij benadering welke gebouwen mogelijk worden gesloopt. Dit geeft inzicht in de verwachte materiaalstromen en biedt de mogelijkheid dit af te stemmen op nieuwbouwprojecten. Circulaire specialisten zijn in onze definitie partijen die circulaire producten innemen, verwerken, en/of verkopen. Door een overzicht van deze specialisten op te stellen en inzichtelijk te maken, wordt ervoor gezorgd dat steeds meer partijen deze circulaire specialisten weten te vinden. De lijst is samen met de betrokken partijen opgesteld. Dit is dus een hulpmiddel voor partijen die bezig zijn met sloop en nieuwbouw. Deze informatie wordt online ontsloten in een dashboard van de provincie, zodat dit inzichtelijk is voor iedereen.

Het team van Provincie Noord-Holland heeft hard gewerkt om te komen tot een overzichtelijk, robuust dashboard. Het bevat vier tabbladen (zie afbeelding 1):

1. Een introductie op het dashboard.
2. Een overzicht van alle bij ons bekende projecten.
3. De mogelijkheid om projecten te selecteren voor verdere details.
4. Een overzicht van circulaire specialisten.

Afbeelding 1: Het online dashboard met geplande slooprojecten en circulaire specialisten.

Dit dashboard is [hier](#) te vinden. De informatie in dit dashboard wordt tweemaal per jaar aangevuld met de meest recente data.

Circulair slopen is essentieel voor de herinzet van secundaire materialen. Door zorgvuldig te slopen en materialen te scheiden, behouden we hun kwaliteit voor hergebruik, wat afval vermindert en grondstoffen spaart. Bij Verwol zorgen we zo voor een langere levenscyclus van materialen en minimaliseren we de impact op het milieu.

Thomas Groot, Accountmanager Verwol

KORTE VOORUITBLIK

Op 13 september hebben zes nieuwe partijen de deal ondertekend. Ook is er stilgestaan bij behaalde successen door lopende en uitgevoerde projecten uit te lichten. We merken dat partijen steeds meer voortvarend en zelfstandig ermee aan de slag gaan. Wij zullen dit blijven aanjagen, de voortgang monitoren en resultaten inzichtelijk maken. De kracht zit in de verbinding en het samenwerken door o.a. het organiseren van sessies. Dat doen wij in 2025 met nog 3 algemene bijeenkomsten, 2 gerichte sessies (op specifieke onderwerpen) en doorlopende mogelijkheid tot ondersteuning bij projecten of vragen. Ook zoeken wij naar versteviging van materiaalstromen en waar mogelijk uitbreiding op stromen waar nog geen keten bestaat.

Daarnaast kijken we ook naar een verdere uitbreiding. Dit doen we onder andere door:

1. *Mogelijke uitbreiding naar MRA regio:* Er is veel interesse bij andere regio's in de Circulaire Deal en de aanpak. Komend jaar wordt samen met de MRA onderzocht op welke wijze ook daar de ketensamenwerking meer regionaal en structureel kan worden vorm gegeven.
2. *Vergroten van de vraag naar secundaire materialen:* Met deze Circulaire Deal en de geplande circulaire slooprojecten zullen steeds meer secundaire materialen op de markt komen. Wij willen het stimuleren van de vraag ook laten terugkomen in toekomstige bijeenkomsten van de deal, om zo de ontstane ketensamenwerking te gebruiken voor deze volgende stap in de transitie.

Hier is al een begin mee gemaakt door tijdens een bijeenkomst de mogelijkheid van een subsidie te verkennen. De partijen gaven aan kansen te zien in een subsidie waarin ze gezamenlijk als partners een aanvraag kunnen doen.

3. *Koppeling met landelijke ontwikkeling:* Om onderling van elkaar te leren zijn we ook aangesloten bij het landelijke project 'Circulair Slopen en Hergebruik' vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hier worden onder andere updates gegeven vanuit de verschillende lopende trajecten. Provincie Noord-Holland neemt deel aan deze stuurgroep en levert hier input.

GELEERDE LESSEN

Zoals beschreven in het hoofdstuk hiervoor is er in aanloop naar de Circulaire Deal een heel traject doorlopen en momenteel wordt er uitvoering gegeven aan de maatregelen uit de Circulaire Deal. Dit gehele traject heeft veel belangrijke inzichten opgeleverd, waar andere partijen en/of regio's mogelijk van kunnen leren. Hier worden de belangrijkste lessen benoemd met daarbij een korte toelichting.

1. Samenwerken op regionale schaal

Dit traject heeft het belang van een regionale samenwerking duidelijk aangekaart. Een regio als Noord-Holland Noord is groot genoeg zodat er vanuit alle ketenschakels meerdere partijen zijn, maar ook klein genoeg zodat partijen elkaar makkelijk weten te vinden. Door als regio hier samen in op te trekken, kunnen stappen sneller worden gezet. Provincie Noord-Holland en Circulair Westfriesland hebben als initiatiefnemers de partijen bij elkaar gebracht en deze samenwerking opgezet. Het opzetten en aanjagen van deze samenwerking vanuit een overheidspartij hebben de deelnemers als positief ervaren, onder andere omdat er geen direct belang is. Op deze manier is het mogelijk gebleken om zowel marktpartijen als overheden samen te brengen en afspraken te laten maken.

2. Breed netwerk betrekken van zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers

Het is ten eerste van belang dat er een breed netwerk in de regio wordt gevormd, waarbij in ieder geval de circulaire koplopers betrokken zijn. Daarnaast is het belangrijk dat andere partijen in de regio die geen koploper zijn, maar wel gemotiveerd, ook actief worden betrokken. De kracht van deze samenwerking zit in het feit dat de gehele keten samenkomt, waar vooral de combinatie tussen opdrachtgevers (gemeenten, woningcorporaties etc.) en opdrachtnemers (bouwers, slopers, ontwikkelaars etc.) erg waardevol bleek te zijn. Deze partijen kunnen onderling goed leren van elkaars inzichten. Veel aannames over elkaar kan je zo wegnemen, nuanceren of juist bevestigd krijgen. Het geeft een beter beeld van elkaar en waar elkaars belangen en zorgen zitten.

Dit laat de kracht van groepsvorming zien: doordat je niet los 1 sloper spreekt, of los 1 corporatie of gemeente, hoor je wat er collectief speelt, waarbij er ook aandacht is voor verschillen tussen partijen. Gezamenlijke/eensgezinde signalen komen daardoor beter over en binnen bij de ander (zoals de wens van de markt voor commitment). Partijen kijken naar elkaar, ze willen graag weten welke andere partijen met dezelfde stappen bezig zijn. Doordat die ook aan tafel zitten, ontstaat er een versterkt gevoel dat het 'normaal' is om dit te doen.

Ook zorgt het ervoor dat partijen het makkelijk vinden om elkaar op te zoeken om te sparren of ideeën te verkennen. Er zijn al wat mooie exploraties ontstaan tijdens de sessies (o.a. de koppeling sloop/nieuwbouw vergunning, samen optrekken in circulaire renovatie of samenwerken op projecten).

De reden dat wij de circulaire deal steunen en willen onderschrijven is omdat wij er als bedrijf in geloven dat we de wereld een stukje beter achter willen laten dan dat wij hem zijn gestart. Voor wat betreft circulariteit van bouwmaterialen hebben wij een samenwerking met GP Groot voor het hergebruik van materiaal dat uit sloopafval komt. Dit materiaal wordt gesorteerd en gaat via de handel terug de markt in. Hiernaast zijn we in een afrondende fase met een leverancier van binnendeuren om alle opdekdeuren uit bijvoorbeeld de mutatiebouw een nieuw leven te geven. Dit door het karkas van de deur te voorzien van een nieuwe schil.

Herrold Pronk, Manager Bouwcenter RAB

3. Organiseren van actieve bijeenkomsten

Het gevormde netwerk dient samen te komen. Hiervoor zijn bijeenkomsten georganiseerd, zoals beschreven in hoofdstuk 3. Het is vooral van belang dat er middels werkvormen samen wordt gewerkt aan de te nemen stappen en een strategie voor de regio met elkaar wordt gemaakt. Af en toe een presentatie over een interessant project of onderwerp is natuurlijk relevant, maar er dient altijd genoeg tijd te zijn om ook concreet gezamenlijk aan de slag te gaan. Dit zorgt ervoor dat partijen elkaar beter leren kennen, door samen actief aan de slag te gaan in de sessies, te discussiëren en tussendoor te kunnen bijpraten/netwerken. Je kijkt samen naar een oplossing/richting die voor alle partijen werkt. Dit zorgt er voor dat partijen elkaar aansteken en overtuigen, waardoor een positieve sfeer ontstaat om samen (ambitieuze) dingen aan te pakken, ook als het misschien nieuw of spannend is.

4. Snel overgaan tot actie

In aanvulling op les 3, is het ook van belang snel tot concrete actie te komen. Wij gaven vanaf het begin aan dat we snel resultaat willen boeken, dit hebben we ook centraal gezet tijdens de bijeenkomsten. We deden dit door bijvoorbeeld partijen te stimuleren met aankomende slooprojecten te gaan 'experimenteren', los van het wel of niet maken van afspraken, en de meegenomen lessen uit de bijeenkomsten toe te passen.

5. Zorgen voor commitment

Er kwam voornamelijk vanuit de marktpartijen een duidelijke oproep voor commitment. Ook omdat de bottleneck vaak zat bij de opdrachtgevers, die uitvragen op laagste prijs zonder tijd voor demonteren van materialen. Wanneer er ruimte wordt gegeven om ambities waar te maken is er veel mogelijk. Door met elkaar hier afspraken over te maken ontstaat er een ketensamenwerking en kunnen partijen concreet aan de slag met deze transitie. Daarbij is het ook van belang dat de afspraken uit de Circulaire Deal bindend zijn. Op deze manier is duidelijk welke richting circulair oogsten in de regio opgaat de komende tijd, en kunnen marktpartijen hun werkwijze actiever aanpassen naar een circulaire werkwijze.

Alles wat wij mogen slopen zien wij als oogsten. Wij zoeken direct naar een vervolg van de materialen die we aan het oogsten zijn, maar dat is niet altijd makkelijk. Daar hebben we veel meer mensen en netwerken voor nodig. Zorg dat je het als overheid en als woningcorporatie dwingend oplegt. Er zijn te veel achterblijvers en die moeten aansluiten bij de koplopers.

Jan Piet Konijn, Directeur Toekomstgroep

6. Focus op de koplopers

Er zijn altijd partijen die als koploper verder zijn dan de rest. Het is ten eerste van belang deze koplopers goed te betrekken en samen de strategie te bepalen. Wij hebben ervoor gekozen om de koplopers in eerste instantie centraal te zetten. Dat zorgt voor goodwill en energie, juist bij de partijen die ook bereid zijn het meeste te investeren. Daarnaast zullen de koplopers soms alweer een volgende stap zetten. De inzichten die daaruit naar voren komen, kunnen weer teruggekoppeld worden aan de gehele groep. Wel is er indirect ook aandacht geweest voor het peloton. Onder andere door Veras, de branchevereniging voor sloopaannemers, die de Circulaire Deal heeft voorgelegd aan haar leden en vervolgens als ambassadeur de deal heeft ondertekend.

7. De actieve inzet van een ketenaanjager

Om deze samenwerking op te zetten en aan te jagen is er vanuit de provincie Noord-Holland een ketenaanjager aangesteld. Het aanstellen van een ketenaanjager die de tijd en ruimte heeft dit traject vorm te geven, netwerk en draagvlak mede op te bouwen en meedenkt in de uitvoering, werkte effectief. Het opzetten van een dergelijke ketensamenwerking vanuit een overheidspartij hebben de deelnemers als positief ervaren.

8. Bouw voort op bestaande netwerken

Er is doorgebouwd op het bestaande circulaire netwerk in Noord-Holland Noord, zoals opgezet door Circulair Westfriesland. De aanwezigheid van een dergelijk netwerk is waardevol, aangezien er al een basis was voor de verdere uitrol van dit traject, wat het proces versoepelt en versnelt. De samenwerking tussen de provincie en Circulair Westfriesland was hierbij van groot belang.

9. Start vroeg met het besluitvormingsproces bij overheden

Wij hebben ervaren dat marktpartijen graag willen en bereid zijn om hun processen aan te passen. De gezamenlijke afspraken met overheden zijn van grote waarde, aangezien er dan een vorm van zekerheid is. De besluitvorming vanuit overheden voor het maken van dergelijke afspraken in een Circulaire Deal kost wat tijd, onder andere omdat overheden huiverig zijn om bovenwettelijk uit te vragen, ondanks dat de markt hier duidelijk om vroeg. Het is daarom van belang om vroegtijdig dit proces in gang te zetten, zodat er geen vertraging optreedt.

PROJECTEN CIRCULAIRE DEAL

Er zijn in 2024 al veel projecten uitgevoerd door de deelnemende partijen van de Circulaire Deal (zo'n 10 projecten) en er staan er nog zeker 14 op de planning. Dit laat zien dat er een serieuze beweging ontstaat. In dit hoofdstuk worden enkele van deze projecten wat uitgebreider toegelicht.

Naast de projectnaam worden de betrokken partijen benoemd, het soort gebouw, de locatie, en de opbrengsten (zover bekend). Waar mogelijk is een foto bijgevoegd. Dit geeft een beeld van de projecten die onder de Circulaire Deal plaatsvinden.

Sloopproject Scharwoude 14

Ooms Bouw en Ontwikkeling, Van der Bel.

Opbrengsten:

- Door hergebruik van de metselstenen is 8.265 kg CO₂ bespaard.
- De betonverharding, de gording balken en een aantal wastafels zijn hergebruikt.

Herontwikkeling Bloemenbuurt

Wel Wonen, Meijs Ingenieurs.

Woningen in Enkhuizen.

Opbrengsten:

- Er is een materialeninventarisatie uitgevoerd en een sloopplan geschreven.
- Veel materialen en stoffen die een grote kans bieden voor hergebruik. Daarbij is te denken aan bakstenen en de mooie hoeveelheid aan hout, keramiek en dakpannen.
- Verder wordt er geselecteerd op de creativiteit van de sloper.

Circulaire sloop Zuiderzeehal

Gemeente Hollands Kroon, Meijs Ingenieurs.

Sporthal in Wieringerwerf.

Opbrengsten:

- In eerste instantie is een materiaalinventarisatie gemaakt en in een volgende fase zal gekeken worden naar vervolgstappen. Doel is het delen van kennis om circulariteit een plek te geven in de verdere ontwikkeling van het plan.
- Vanuit de materiaalinventarisatie is geconstateerd dat er veel van waarde in het gebouw zit zoals hout, constructief staal en bakstenen.
- Niet voor de hand liggende zaken zoals de markante kegelbaan en zaken die heel specifiek voor sporthallen zijn worden meegenomen in de uitvraag.

Circulaire sloop voor Het Groene Verpleeghuis

C.A. de Groot, Van Wijnen Heerhugowaard, Omring.
Basisschool op Texel.

Opbrengsten:

- De gevelkozijnen worden hergebruikt in de dakopbouw van de nieuwbouw.
- De houten balken worden deels hergebruikt in de nieuwbouw, de overige balken zijn verkocht.
- Er zijn zonnepanelen en diverse kleinere materialen geogst en verkocht.
- Meer dan 98% van de vrijkomende grondstoffen is voor recycling geschikt gemaakt.
- Het certificaat Circulair Sloopproject is op 2 september overhandigd door Normec.

Voormalig Rabobank kantoor

Gemeente Bergen, Kennemer Wonen, Meijs Ingenieurs.
Voormalig kantoor in Schoorl.

Opbrengsten:

- Er is een materialeninventarisatie uitgevoerd.
- Gemeente Bergen gaat het pand circulair slopen.
- Kennemer Wonen is reeds betrokken om de sloop te koppelen aan de nieuwbouw en waar mogelijk materialen her te gebruiken op locatie.

Renovatie Rochdale buurt

Woonwaard, Lenferink.
200 woningen in Alkmaar.

Opbrengsten:

- Het hout uit 750 oude voor- en achterdeuren gaan naar DZB Leiden en worden hergebruikt.
- De oude cilinders krijgen via KeyCycle een nieuwe bestemming.
- De oude toiletten en wastafels worden in samenwerking met Danny Mulder Installaties geogst.
- Circoelektra scheidt het plastic en ijzer uit het oude schakelmateriaal. Van het plastic wordt granulaat gemaakt voor de productie van nieuw schakelmateriaal.
- De 200 groepenkasten worden apart gehouden en de bruikbare onderdelen krijgen een nieuwe bestemming.

Circulaire sloop R.K. Mariaschool

Gemeente Dijk en Waard, C.A. de Groot.
Basisschool in Noord-Scharwoude.

Opbrengsten:

- Enkele producten zijn direct hergebruikt zoals bestrating, A/B hout, vlakglas, brandhaspels en brandblussers.
- Het betonpuin is 'ge-remanufactured'.
- In totaal is 98% van de grondstoffen klaargemaakt voor ten minste recycling.

Circulaire sloop de Zeehoek

Gemeente Medemblik, Meijs Ingenieurs.
Zwembad in Wervershoof.

Opbrengsten:

- Materialeninventarisatie is gemaakt en een sloopplan opgesteld.
- Onder andere veel kansen voor de bakstenen en het hout.
- Andere zaken die je zoal tegenkomt in zwembaden zoals lockers en de materialen van kleedhokken worden meegenomen in de uitvraag.

BIJLAGE 1: BIJENKOMSTEN

We gebruiken bijeenkomsten om het netwerk uit te breiden, kennis te delen, informatie op te halen, en ketens te vormen. Hieronder geven we alle bijeenkomsten weer. Zowel in het voortraject als na ondertekening van de Circulaire Deal.

Voortraject:

- 18-12-2022 Werksessie 1 – Kennismaking + projecten in kaart brengen
- 01-01-2023 Werksessie 2 – Strategievorming
- 22-03-2023 Werksessie 3 – Strategie & actieplan + commitment voorleggen
- 17-05-2023 Werksessie 4 – Commitment sluiten
- 12-07-2023 Werksessie 5 – opsplitsing marktpartijen en opdrachtgevers -> Wat is er nodig voor de Circulaire Deal?
- 16-08-2023 Gerichte werksessie slopers – finaliseren circulaire oogstvoorschriften
- 13-09-2023 Gerichte werksessie gemeenten – Aanvullende toelichting Circulaire Deal + wat is er nodig voor bestuurlijk draagvlak?
- 01-11-2023 Gerichte werksessie specialisten – Rol in de Circulaire Deal

Uitvoering Circulaire Deal:

- 12-01-2024 Ondertekeningmoment Circulaire Deal
- 12-02-2024 Gerichte werksessie lokale slooppartijen – Werksessie circulair oogsten
- 18-03-2024 Werksessie 1 Circulaire Deal – Interne implementatie
- 27-05-2024 Werksessie 2 Circulaire Deal – Concrete toepassing in projecten
- 13-09-2024 Werksessie 3 Circulaire Deal – 2e ondertekeningmoment

BIJLAGE 2: DEELNEMENDE PARTIJEN

Ondertekend op 12-01-24

- Beens Dredging B.V.
- Boy Limmen Sloopwerken B.V.
- C.A. de Groot Groep B.V.
- Circq
- Circulair Westfriesland
- EBS European Building Supply B.V.
- Foekens Groep
- Gemeente Bergen
- Gemeente Dijk en Waard
- Gemeente Enkhuizen
- Gemeente Heiloo
- Gemeente Hollands Kroon
- Gemeente Hoorn
- Gemeente Medemblik
- Gemeente Opmeer
- Gemeente Stede Broec
- Gemeente Uitgeest
- Gemeentelijk Woningbedrijf Opmeer
- GGZ Noord-Holland-Noord
- GP Groot B.V.
- Grondstoffenbank Agriport
- Hogeschool Inholland
- Kennemer Wonen
- Kesselaar & Zn
- KUUK

- Luijngaarden
- Meijs Ingenieurs & Uitvoering
- N.V. Afvalzorg Holding
- Natural Plastics International
- Ooms Bouw en Ontwikkeling B.V.
- Provincie Noord-Holland
- Schadenberg Bouw
- Toekomstgroep Holding B.V.
- Van der Bel B.V.
- VERAS
- Vic Obdam Staalbouw B.V.
- Welwonen
- Woonwaard

Ondertekend op 28-06-24

- Van Wijnen Heerhugowaard
- Omring

Ondertekend op 13-09-24

- Arie Hollenberg sloop & milieuwerken B.V.
- Bouwcenter RAB
- Gemeente Alkmaar
- Rebrick
- Verwol
- Vlasman

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector Duurzame Economie

Fotografie

Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging

The Creative Hub

Haarlem, februari 2025